

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القلم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور

درج ابدن آتار اعاده اولنور

دبير، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياستنامه، دباظاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئونه اسلاميه ديه بحث ايدر و هفته ده بر نشر از انور.

آبونه بدلى

سنه لکى التى آيلنى

ممالك عثمانيه	ايچون	۶۵	۳۵	غروش
روسيه	»	۶۵	۳۵	روبله
سائر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹	فرانق

صاحب و مؤسسلرى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سى ۵۰ پاره در

قىرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىرسه سنوى

۲۰ غروش فضله آلنير

در دنجى جلد

۱۹ شهبان ۳۲۸ پنجشنبه ۱۲ اغستوس ۳۲۶

عدد : ۱۰۳

وبناء علیه بوسبوتون مایوس اولوبده دریای حیرته طامغه محل اولدیغنی وطنداشلیرینه اوصردده توصیه ایدن ایلک محرر شو سطرلری یازان عاجزدر. آرتق قوللانمدیغ بر « نام مستعار » اولدیغنی ایچون شمعی علناً سویلیورم. « خراسانی » اسم مستعاری آلتنده یازدیغ مقالاتدن اولق اوزره مبادی مشروطیتده یومی صورتده دخی انتشار ایتیش اولان « ثروت فنون » غزته سنده آوستریانک حقوق شکسانه معامله غیر منتظره سنه ک مؤثر بر مقابله آوستریا تجارتنه قارشى جدی واطرافلی بر « بویقوتاز » یاغق اولدیغنی توصیه ایلدیکم زمان بویقوتاز سببیه دولتی مشکلات خارجیه ده دوچار اوله بیلمسی احتمالی ده دوشونمش و فقط از زمان انکیز مخادنت سیاسیه سنده کی کریتی یقیندن حس ایلدیکم ایچون او مشکلات ملحوظه قارشو انکیزه دن مظاهرت معنویه کوره جکئی ده محقق ظن ایتیش ایدم. صوکره کی حادثات بمظاهرت معنویه نک حصولی جمله مزه کوستردی. آوستریانک کندی صوچنی قاله آلیوبده بزى صوچلی چیقصارمق ایچون وقوع بولمش اولان تعریضلری، تهدیدلری انکیزه مظاهرتندن طولای حکمسز قالدی؛ دولت عثمانیه دخی حقوق حکمرانیسنه قارشى وقوع بولمش اولان تعرضدن طولای هیچ دکلسه ایکی بوچق میلیون لیرا قدر تضمینات قوباره بیلدی.

دول کیره غربدن بعضارینک شرق ملتلری حقنده پکده نیات حقشناسانه بسلمدکرینی وعلی الخصوص ام اسلامیة حقنده تااهل صلیب دورلرندن توارث ایده گلش بر نوع حس غرض ایله متحرک اولدقلرینی بیلورز، چوق کره تنقیده ایدرز. بوعاجز غربک مشرق اسلام حقنده کی اومسلك بدخواهانه سنی اک شدتله تنقید ایدن شرقلرندن بریسییم. فقط او مسلك بدخواهانه و غیر منصفانه نک شوعصرتمندده بیله وقت بوقت آناری ظهور ایلسنه میدان ویرمه مک اوزره تدابیر معقولیه توسل ایتدیکمزدن ویا ایده مدیکمزدن طولای برارده کندی آنار عملمزی تخطئه ایدر ایسه ک فنا اولماز. هر درد مزه دوایی خارجک کوندر مسنه انتظار ایلملی. بوکون ممالک عثمانیه ده اولان منافی عادت کندیسی ایچون مسئله حیات وممات دینه جک قدر عظیم ومهم دخی بوانسه انکیزه قالقوبده قریم محاربه سنده یا بدیغنی یا بهماز. کذلک شرق قریبده کی منافی نه قدر آرتارسه آرتسون آلمانیا دولتی دولت عثمانیه به بشقه طرفدن کله بیله جک تعرض فعلی به قارشى سلاحله لهمزده مداخله به کیریشمز.

مثلاً بوکون انکیزه ایله فرانسه ویا فرانسه ایله آلمانیا ویا آلمانیا ایله انکیزه آردسنده کی روابط مالیه، تجاریه، صناعیه، علمیه، وفیه وسائر اوقدر آرتمش، اوقدر آرتمشدرکه بودولتلاردن هیچ بریسی شرقده منفعتلرینک تعارضندن طولای قطعیاً مصادمه یی کوزه آلدیره مازلر. بالفرض بو تعارض منافع بر بحران مدهش حاله کلسه بیله عاقبت بر طریق تسویه بولور. الحاصل اوزلاشه بیلورلر؛ مدینتک غربه تأمین ایلدیکی استراحت و آسایش عامه یی بوزمازلر، ومحصولات مادیه ومعنویه تمدنی تخریب ایلیمه مزلر. بزده مناسبات دولیه اوزرینه ملاحظات سرد ایدلر عالمه کولنج اولورلر. شو طرفه، بوجهته میل ایتک ایستیه جک

ایسه ک آنک ده فرصتی کله بیلور. اصل بزه الزم اولان مسلك هر طرفی ای قوللانمغه چالیشمق وهر طرفدن حقوق ووقار ملیزمه رعایت جذب ایده بیلدکدر. بو طریق صوابی تعقیبده شاشقینلق کوسترمیه لم. عالمی کندیزدن صوغوتدیره جق افعالز وقوع بولوب کیدرسه وای بزم حالزم. مملکتتمزک هر طرفده ینه بکزیلمیه جک حاللر وقوعه کلکده اولدیغنه دائر اوروپای غربی به متصل خبرلر کایور. بونلرک کافه سی دخی مصنوع وغرضکارانه اوله ماز. بو حاللر دوام ایدرسه اک ضمیمی دوستلرده دشمن اولورلر.

خلیل خالد

لونده

صراط مستقیم. — امضالریله مقاله یازانه محرر لیمزه هرف اصلی عالم اسلمک مدافع منافی اولور شرطید؛ سربستی افکار ومطالبات تأمین اولونمشدر. بناء علیه محرر لیمز آراسنده، هر هانکی بر مسألله عالم مختلف افکار اوله بیلور. رساله، آنجی کندی نامه یازیللمسه مقاله لرده تمامه مسؤلدر.

مکاتیب

تیه دلندن:

تمیز و تقدیره قدرتیاب اوله بیلدیکم زماندنبری ملت ومملکتتمک فلاکت وسعادتتی دوشونور بو خصوصده اک اساسلی نقاطی تشریحه چالیشیر اولدیغ ایچین حیات وظیفه ده داخل اولدیغ شو زمانده میدان حله عرض ایدمش اولان بر احتیاج اساسی به نظر دقتکزی جلب ایتک، مشاهداتی عرض ایتک ایسترم.

عرض ایده جکم مسألله بندن زیاده علاقه دار اولوب بندن زیاده دوشوندیککیزده امنیت اولدیغ ایچین سوزلریمی براز زائد عرایتمکله برابر موقع اعتبارله اولان مشاهداتمک سزجه ده فائده بخش اوله جفی مطالعه سیله بروجه زیر عرضه مجاسرت اینرم:

۱ — مملکتتمزک مکاتب ابتدائیه معلمینه شدت احتیاجی درکاردر. بونلری دارالمعلمینلرله تدارک ایتک ممکن دکدر. بو قدر فدا کارلغه، تشویقاته رغماً یانیه دارالمعلمینه آنجق یدی طلبه طویلانه بیلمش. اونلرده یا مکتب تحصیلنده موفق اوله میه جغنی آکلایوب اعدادی یی ترک ایتک مجبور اولانلردن ویا برایکی سنه مدرسه ده بولندقدن برقاج سنده کوینده طولاشدقدن صکره برایشه یارامیه جغنی کس دیروب کلنلردندر. عاجز مکتب ایچندن چیقیورم...

کچن سنه حقیقه یالکیز بر طلبه چیقمشدر؛ بوسنه وکله جک سنه چیقمیه جق. دهاکله جک سنه ایسه اوچ درت دانه چیقه بیله جکدر. ولایتک یدیوزدن زیاده معلمه احتیاجی واردر. هر ولایتک آز چوق فرقلره عینی حالده بولدیغنه شبهه یوقدر. کچن سنه برقاج مکتب آچغه معارف بودجه سی مساعد ایکن معلم بولنه مدیفتدن آچیه مامشدر. درتیوز غروش معاشله اعدادی ماذونلرینه تکلیف ایدلیدیکی حالده بر طالب بیله ظهور

ایتمه مشدر . کله جک سنه یه کوی امور معارفی کوی بودجه لینه اذخال ایدلیدیکی زمان بواحتیاج بتون وضوحیله عرض اندام ایده جکدر . دارالمعلمینلره اون سکرز یا شدن آشانغی طلبه قبول ایدلمه مسی نهایت رشدیه درجه سنده اولان بر تحصیل ایچین آدم بولغه مانعدر . بوشرط تعدیل ایدلسه بیله اک مساعدا شرائطله دارالمعلمیاته طالبه آراندینی حالده نصل که - بورادن - کیمسه کیمه مشایسه دارالمعلمینلره ده نه یاپیلورسه یاپینسون کفایت درجه ده طلبه ظهور ایتمه جکدر .

۲ - وقیله منبع عرفان و کالات آنجق مدرس لولوب هر درلو اسباب ترقی وسعادت اورالرده حاضر لانه بیله جکی نقطه نظرندن بوکونکی مکتبلر یزینه هر قصبه ده مکتبلر قورلمشدر . بوکون بونلرک جوغی خراب بر جوغی ده حال احتضار ددر . معمور لینه دوام ایدن برقاج طلبه - اکر وارسه که بورالرده یوقدر - برایکی سنه کلوب کیتدکن صکره ترک ایتمکده [دیگر یرلرده کی مشاهداتمه نظر آ] بعضاً بشقه لری کلوب بعضاً ده بوش قالمقده در . زمانزده - دینه بیلیم که هیچ بر طرفده - قصبه مدرس لرتدن اجازت آلان اولمدینی کبی - یانیه کبی - بعض شهر مدرس لری ده بولالده در . کلنلر آز چوق دوامدن صکره بر غایه مأمول ومتصور اولمدیغندن بر اقوب کیدرلر . او اوقافده واقفک مقصدی تأمین ایدله مکسزین تلف اولور کیدر . مکتبمزده بلکه بیکدن زیاده مدرس بولنوب بونلرک کلیتی بر یکون طوتان وقفلری هبا اولوب کیتمکده در . شایان تأسف حاللردندر که احتیاجه موافق بر پروغرامه اتباعاً اساسی بر تصفیه وتشکیلات یایمده دن مشیخت بودجه سنده طشره مدرس لینه بیوک برخصصات ده کوسرلمکده در .

۳ - کوی تشکیلات اداریه سی اصلاح ایدلمک اوزرده در . کویلر ایچین آریجه بودجه لر احداث ایدله جک وبوصورتله امام ، معلم ، مختار تعیینی کویه ترک ایدله جکدر . عاجز احوالی نظر دقته آلهرق بونلرک هر اوچنک بر ذاتده جمع ایدلمسی لزومی واقع اولان طلب مطالعه یه جواباً بیلدیردم .

اولا مختارلرک اوقور یازار اولسنه ثانیاً موظف و بیانیجی بونلرینه شدتله احتیاج کورلمکده اولدیغندن شو آدم قحط لغنده وزو کورتلک دورمزده بوندن بشقه چاره شافی بوله مدم . بوصورتله یوکسک معاش ویریه بیله جکندن رغبتک آرتمسی ، معلمک نفوذ واعتبارینک تقویه سی ، بر تاثیر معنوی ایله اهالیلک علمه ایصندیرلملری کبی فوائدده واردر . ایلروده اوقور یازار آدم لری جوغالدیغی و مملکتک ثروتی آرتدیغی زمان مختارلرک معلمکدن آیرلمسی لازم کلیرسه ده اماملق ایله معلملرکک دائماً بر ذاتده قلمسی یک طبیعیدر .

دارالمعلمینلره شرائط حاضره ایله طلبه بولانه مامسی و بولنسی تأمین ایدلسه دخی احتیاجه کافی بر درجه یه ایصال ایدله میه جکی ، شکل حاضر یله مدرس لردن استفاده ایدله مامسی و واقفلرک مقصدلرینک ضایع اولمسی ، امام ومعلمک ایچین آیری آیری آدم بولانه میه جفی وفرض محال اولهرق بولانه بیله هرا یکسنه مستوفی معاش ویریه میه جکی نظر دقته آلدینی زمان بولنه بیله جک یکانه چاره مدرس در سیرینک

دارالمعلمین پروغراملرینه کوره اصلاح واکالی وخراب مدرس لرک وقفلری طویلاندرق شهر مدرس لرینک منتظم برحاله افرانغی در . مملکتک احتیاجه بوده عاجل بر چاره دکل کبی کورولورسه ده موجود مدرس لره تعیین ایدله جک معلم مخصوصلر طرفندن مجاز ویا منتهی طلبه یه برسنه ظرفنده یازی ، حساب ، تاریخ ، جغرافیا ، زراعت کبی درس لر کوسر یلرک یتشدیرلملری تمکندر . کله جک سنه یه بیکلرجه آچیله جق احتیاج قبولری بوسایه ده قبادیله بیله جک در . بو طلبک آردی هیچ بروقت کسلمیه جک هیچ بروقت دارالمعلمینلرک اداره ایده بیله جکی درجه یه ایتمه جکدر .

فقط مدرس لرمزده یایله جق اساسی بر اصلاحات ده واردر که اوده دیندن مقصود وغایه اولان سعادت دنیویه و اخروییه تأمین ایده جک صورتده طلبه یه بر فکر ویرلمسیدر . بویله سالم بر فکر ویردجک معلملره مع التأسف کفایت درجه ده مالک اولمدیغمزدن آریجه بر دارالمدرسینه احتیاج واردر . اوراده فلسفه دینییه اسلام اساسلر اوزرینه کوسر تلمی و او ذوات عارفه مدرس اولوب طلبه سنه عملی بر صورتده سعادت حیاتی ، اعلائی کله للهی کافل بر تربیه ویرلمیدرلر . یوقسه کویلره کوندریله جک خوجه لر شمدیکی کبی (دنیا دن کوز کسمه یی) تلقین ایددجک اولورلرسه دینه وملتیه خیانت ایدلمش ، استقبال قریبزه هلاک حقوری آچمش اولورز .

خوجه لرمز دنیا دن کوز کسمه یی دکل . الله ایچون دنیا یه صارلمه نک یولی اوکر تلمیدرلر !

فقط بونی یابه بیلیمک ایچین کنندیلرینک او یولده بر فکر و تربیه آلمش اولملری اقتضا ایدر . بوکاده چاره عرض ایتدیکم کبی اولا بر دارالمدرسین آچهرق مجاز طلبه نک مستعدلرینک اوراده یتشدیرلمسیدر . تارالایه بر چابه فضله وررمه نک رضاء الله به بر آدم ده یاقلا شمع دیمک اولدیغنی ، ایکی رکعت نافله نمازدن ایکی اولک فضله سورمک یوز قات ده ثواب بولندیغنی تقدیر ایدوب کویلویه آ کلامسنی بیامین خوجه لردن فائده دکل ضرر عظیم تحدث ایده جکی آشکاردر .

برده ملتک تربیه سنه مأمور اولان خوجه لر بشرک حق طبیعیه سی اولان وحقلرنده بر ممنوعیت شرعیه وارد اولیان نافع اکلنجه لری منعه قالمشیموب بلکه فطره جملة نم الهیدن اولهرق بخش اولنان بوموجب حمد و ثنا ثروتلری سعادت مزی ا کمال ایده جک مقاصد دینییه و ملییه یی سهولتله استحصاله مدار اوله جق وجهله یرنده قوللانغنی اوکر تملی وبالذات تعلیم ایدره ک حسنیاته رقت ، حیاته قوت وانتظام ویرمک یولنی طوتمایدرلر .

بوراده جمعیت تدریسیه اسلامیه نک پروغرامنی تجیلدن کنیدی آلامام .

خوجه لرمز ناسی صیقمقدن زیاده کنندیلرینی سودیرلمیدرلر . بر فردی لزومندن زیاده صیقمق بر کون عصیان ایتسنی موجب اولور که بر کره او جرأتی بولدقن صکره بردها مبالاسزلقده دوام ایدر کیدر . هر آن طیشاریسنه چیقامسی محتمل اولان طار بر یولدن سوق ایدوب ده

عالم اسلامك نظر دقتلرني جلب و صوك درجده اولان حسن توجه لرني جذب ايله نام جليلكزك مؤيداً حسن بقا و دوامنه مظهر اولديكز . عموم مسلمانلر طرفندن شان و علوتی اعتراف و تصديق ايديلن بويوك خدمت قدسيه يي ايفايه بووقته قدر كيمسه نائل اولمدي . نه بر دولت و نه بر ملت طرفندن نظراعتباره آلتوب ساحه فعليته چيقارلمغه اهميت و يريله دي . بچاره اهل اسلام نيجه عصرلر ياشادي ، نيجه سنه لر عمر سوردی ، نه قدر حكمدارلر كلوب كچدی ، نه قدر عالملر يتشوب كندی ، فقط هيچ بريسي عالم اسلامك هيئت عموميه سنی دوشونمديلر ، هپ منافع جزائيه يي استحصال اوغورنده اوغراشوب طورديلر . ايسته بونك ايجوندر كه جمعيت اسلاميه بويله اصلاحي مشكل آجيقلي برعناله كلدی . يوقسه اهل بصيرت اولان حكمدارلر ، ياخود هيچ اولمازسه عالمجه بو قدر اكتساب شهرت ايدن عالملر شئون اسلاميه به برارچه اهميت و يروب ، بوبابده مسلمانلر آه صره حيات غيرت نفخ ايتمش اولسه لردي ، شهسز مسلمانلر عموميتله بو قدر فنا برحاله كلزلردی . فقط مع التأسف ، مسلمانلر هر يرداغراض شخصيه اسبري اولدقلرندن هيچ منافع مليه و فوائد عموميه به اهميت و يرمه ديلر . بوكا اهميت و يرمك شويله طورسون ، بلكه اوقات كشيده ده موهوم فرضيات شخصيه لرينه خلاف كلورخولياسيله ، بك چوق منافع عموميه نك حصوله مانع اولوب ، بومنافعدن ملتك يابوسبتون محروم ، ياخود في الجملة متضرر اولمسنه سبب اولديلر .

هر عصرده مسلمانلر بويله حال مذلت و مسكنتمده اولمديلر بلليدر . بروقتلر شرف اسلام بتون جهانه حكم فرما ایدی . مسلمانلر ده علم و معرفت ، هنر و صناعت بك ايلرو وارمشدی . ترقيتك اوج كالنه صعود ايله عالم انسانيته ممتاز و بتون ملتله فائق ايديلر . بوالطاف مسعوده و فيوضات قدسيه دن بزم قردشلمز عصرلرجه استفاده ده بولنديلر . اوبويوك حميتپرورر ملتي رفاهه ، سعاده مظهر ايتديلر . ذاتاً ، اووقت بويله اولماسی ده ممكن دكل ایدی . زيرا اول وقت بتون مسلمانلر خسيات اخوتكارانه سی تماميله حال انكشافده ایدی ، اقصادی غريده كي بر مسلم دنيا نك او براوجنده كي قارداشي دوشنيوردی . اونك حقنده كي خسياتي اوز برادرينه اولان احتساساتندن باشقه دكل ایدی . اوزمان بتون مسلمانلر يكوچود اولديقندن هيچ كيمسه نك نظري ، بشقه نك ضررينه معروض دكل ایدی . بناء عليه هر كسك كرك حقوق مادييه سی ، كرك حقوق معنويه سی محفوظ اولوب ، هيچ كيمسه طرفندن بوكا ذره قدر تجاوز واقع اولمازدي .

طبيعي بو خدمتلري ثمره سز قالمدي . بوسايده ده ، بونلر بيوك بر سعاده مظهر اولديلر ، هيچ كيمسه به ميسر اولمايان بيوك بر موفقيت قازاندیلر . فقط بويشيلر چوق دوام ايتمدی قرون وسطايي كچر كچمز ، قرون اخيره كلنجه سوء تصرف بليه سنه اوغرايوب عالم اسلام اولكي كالني غائب ايتمه ك بشلادی . مسلمانلر ارسنده اخوت يرينه عداوت ، وفاق يرينه شقاق . عدالت يرينه ظلم ، حمايت يرينه جنايت حكم سورمه ك بشلادی . شو زماندن اعتباراً عالم اسلام المحطاطه يوزطوتدی . مسلمانلر

طيشاري چيغمه آيشه سدير مقدر كنيدش . بر يول طوتوب ده دائماً ايجروده بولنديرمق يوز كره احسندر . حسن قبول كوره ميه جك آغز تكاليفده بولنوب ده دائماً (سن فناسك) ديمكدن احسن قوامي التزام ايدرك طرفيني جالندن و بريرندن ممنون بولنديرمق البته مقصده ده مقارندر .

بناء عليه مدرسين كرام دينك « حسن خلق » ايله تعريف بيورلديغني ، ديندن غايه انسانلره قواي فطريه لرني سعادت شخصيه و اجتماعيه لرني كافل بر صورتده صرف و استعمال يولني كوسترمك اولنري بتون معناسيله صحت ، سلامت و سعادتله ياشامق اولديغني دائماً كوز او كنده طوته رق طلبه لرينه اوكا كوره عملی بر تربيه فكر به و يرمليدرلر .

باردي صاقلابوب زكاتي و يرمه يي دكل ايشلتهرك هم فريضه يي ايفا و مال نامي به شوصورتله طريان ايدجك نقصاني تلافی ايله ناسي سعيه اجبار ايدن حكمت شرعيه يي محافظه و هم فقرايه اككم قبوسي آچهرق وطنك احوال اقتصاديه سنی اعلا خصوصتك زمانمزه بر قاج باشلي خير اولديغني آكلتايدولر . بوصورتله تربيه آلان معلملرك صاچه جني فيوضات اسلاميه قانلره حيات ، قلبلره قوت و يره جك ماتك قدرت معنويه سنی آرتديره جقدر .

« يارين اوله جكمش كي فزالقندن صاقنمق »

« الى الابد يشايه جتمش كي ايشلرني تنظيم ايتك »

دستور اساسي طانيتامليدر .

بو حقايق من القديم حكماي اسلاميه جه مسلم وذات عاليلرنجه ده معلوم ايسده معلملرك مدرسه لردن يتشديرلمسني تكليف ايدن عاجز شو شرائط غير منفكه يي ده برابر عرض ايتكي وجيهه ذمت بيلدم . چونكه او تكلفي ايدر كن بوجهت نظر اعتنايه آلمزده ايبلك ايديم دير كن فزالق ايتش اولورم ديه تترسيوردم والا نده تتره يورم ...

تپه دن قائم مقام وكيلى

فطين

سامارادن:

محررين كرام حضراتي ،

مجرد دين مابين اسلامه بر خدمت خيريه امل مبعجليله ممالك شتايه طاغيان بتون مسلمان قرداشلرمزك احوال حاضره و آتيله لرني نظر دفته آلهرق ، آنلري حضيض فلاكت و اسارته دوشورن جهالت و عطالت ، هر جهتن احاطه ايدن مذلت و مسكننت كي مدهش و مؤلم امراض متنوعه يي دوشونهرق ؛ في الجملة شو احواله قارشو بر چاره بولمق امليله انلري سبيل غيرته ارشاد ، دينك ، زمانك ايجاب ايتديكي علوم و معارفني تحصيله سوق ، معيشت و حياتك ايجاب يله ديكي « بر و صنايعي و موجب رفاه و سعادت بالجملة اسباب و ادواتي استحصاله تشويق ايدز ، و الحاصل عموميتله احوال اسلامه عائد فوق التقدير قيمتدار بر » خطاب عمومي » تحرير و نشرينه بذل همت ايدرك صرف و سنده قلبلي بتون